

I. Végszükség miatt nem valósítja meg az állatkínzás büntettét, aki az emberek testi épségét, egészségét közvetlen támadással fenyegető kutyát lelövi [Btk. 15. § f) pont, 23. § (1) bek., 244. § (1) bek. a) pont, (2) bek. b) pont].

II. A támadás élőlény általi, más ellen irányuló ártó vagy veszélyeztető erő kifejtés, amellyel szemben helye van védekezésnek. Az állat általi támadással szembeni védekezés lehetősége pedig nem szűkebb, mint amikor a támadást ember hajtja végre [Btk. 22. § (1) bek., 23. §].

- [1] A bíróság a 2016. március 31-én kelt ítéletében a terheltet állatkínzás büntettében [2012. évi C. tv. – a továbbiakban: Btk. – 244. § (1) bek., valamint (2) bek. a) pontja] mondta ki bűnösnek, és ezért 120 napi tétel, napi tételenként 1500 forint, összesen 180 000 forint pénzbüntetésre ítélte.
- [2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a törvényszék a 2017. július 13-án kihirdetett ítéletével a terhelt cselekményét állatkínzás vétségének [1978. évi IV. tv. – a továbbiakban: korábbi Btk. – 266/B. § (1) bek. a) pont] minősítette, és – a terhelt büntetését intézkedésre változtatva – 1 évi időtartamra próbára bocsátotta. Egyebekben azonban az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A bíróság jogerős ítéletében megállapított tényállás lényege szerint 2012. szeptember 19-én 14 és 16 óra között G.-n, az F. utca 7. számú, az önkormányzat által használt ház udvarán egy 10,5 kg súlyú, kb. 40 cm magasságú, kistestű terrier jellegű keverék kutya megmorogta az ott dolgozó H.-né H. D. és T. F.-né dolgozókat. A kutya morogva ment feléjük, ezért a két nő bement a házba, és telefonon értesítették a terheltet. A terhelt – G. község polgármestere – nem sokkal később a helyszínre érkezett, és magához vette a gépkocsijában lévő íjat. Az ebet az udvaron találták, a terheltet követte H.-né H. D. és T. F.-né. Megpróbálták elzavarni a kutyát, a kutya vicsorgott és habzott a szája, de nem futott el. A terhelt ekkor előbbre lépett, és az ugató kutyát 3,5-4 méter távolságból nyílve szővel oldalról meglőtte. Az alumíniumból készült, kb. 7 mm átmérőjű nyílve sző 55 mm-es penge nélküli vadászheggyel volt felszerelve, és a kutya bal 9. bordaközi tájékába fúródott.
- [4] A kutya a nyállal az oldalában elmenekült a lövés helyszínéről, majd a lövést követően 10-12 percen belül elpusztult. A rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani, hogy a kutya pontosan hol pusztult el, illetve azt sem, hogy a pusztulásához vezető, a rekeszizmot perforáló és bélfodri erek sérülését okozó hasi bevérzéssel járó sérülést a terhelt által kilőtt nyílve sző okozta-e. Azt sem lehetett kétséget kizáró módon megállapítani, hogy a kutya röviddel a halála előtt szerzett, bal alkarján és haskorci redőjén

rögzített sérülései mitől keletkeztek, ezen sérülések azonban egyenként és összességükben sem voltak alkalmasak a kutya pusztulásához vezető sérülés előidézésére.

- [5] A terhelt által kilőtt és az állat testébe fúródott nyílvesző ugyanakkor alkalmas volt arra, hogy a kutya maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza.
- [6] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, annak törvényi okaként elsődlegesen a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontját, másodlagosan a hivatkozott törvényhely c) pontját megjelölve. Érdemben elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását és a terhelt felmentését, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte.
- [7] Indokai szerint a bíróság jogerős ítéletében tévesen vont következtetést a végszükség – mint büntethetőséget kizáró ok – hiányára, és nem indokolta meg a terhelt erre vonatkozó védekezésének elvetését. Állattámadás alkalmas lehet végszükség előidézésére, a kutya által okozott veszély valós és okszerű volt, az erre vonatkozó feltevésre a terheltnek alapos oka volt. A kutya viselkedése közvetlen veszélyt jelentett a két tanúra és a terheltre is, ám ennek hiányában sem lenne büntethető a terhelt, mert okkal feltételezte, hogy cselekménye a társadalomra nem veszélyes. A kutya már többször rátámadt a tanúkra, az sem egyértelmű, hogy nem veszett kutya-e. A veszély közvetlen volt, másként el nem hárítható, és a terhelt vétlen volt e veszély előidézésében. A nyílvesző használata sem alapozza meg önmagában a terhelt büntetőjogi felelősségét.
- [8] A terhelt cselekménye megfelel a szükségesség-arányosság mércéjének is, ha mégis átlépte, akkor ijedtsége, menthető felindulása miatt lépte túl annak mértékét, hiszen felelősséggel tartozott a tanúk testi épsége iránt is. Az erre vonatkozó indokolása a jogerős ítéletnek oly mértékben hiányos, hogy amiatt az ítélet érdemi felülbírálatra alkalmatlan.
- [9] Az indítvány szerint a terhelt büntetőjogi felelőssége azért is a büntetőjog szabályainak megsértése miatt került megállapítására, mert az állatkínzás törvényi tényállásának eleme a bántalmazás indokolatlansága is, márpedig jelen esetben az agresszív és megvadult állattal szemben a terhelt fellépése a tanúk és saját testi épségének védelme érdekében indokolt volt. Ezen túlmenően a tompa végű nyílveszőnek a gyakorlóíjból történő kilövése nem volt alkalmas a gerinces állatnál maradandó egészségkárosodás vagy pusztulás előidézésére. A kutya a lövést követően elszaladt, az sem bizonyított, hogy a megtalált állat azonos a terhelt által megölt ebbel. A másodfokú eljárásban bevont szakértő előadása alapján az is kétséges, valójában mi szúrta át az állatot, az állat pusztulását okozó szúrt seb jóval hosszabb és mélyebb, mint amennyire a nyílvesző az állatot megsebesíthette, semmi nem támasztja alá,

hogy a kutya pusztulását a nyílvevő okozta-e, illetve a megtalált nyílvevő a terhelté lenne. A meglőtt kutya vonatkozásában tehát a cselekmény tényállásszerűsége nem áll fenn, a megtalált kutya tekintetében pedig bizonyítatlan a terhelt bűnössége.

- [10] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta, és a megtámadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.
- [11] Indokai szerint az indítvány túlnyomó részében a tényállás megalapozottságát vitatja, és a bíróságok bizonyítékértékelő tevékenységét támadja, ezért e részeiben a felülvizsgálat törvényben kizárt. A jogerős ítéletben megállapított tények alapulvételével a terhelt bűnösségének megállapítása állatkínzás vétségében törvényes, a végszükségre való hivatkozás pedig alaptalan. Az ügyészi álláspont szerint ugyancsak alaptalan az indokolási kötelezettség elmulasztásának kifogásolása is, a bíróságok határozataiból megállapítható, hogy jogi álláspontjukat mire alapozták, a bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége pedig kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén.
- [12] A Legfőbb Ügyészség átiratára tett írásbeli észrevételében a védő fenntartotta az indítványában foglaltakat és vitatta, hogy abban a tényállás megállapítását támadta volna; ezzel szemben az ítélet jogi fogyatékoságaira mutatott rá. A tényállás alkalmas a végszükség megállapítására, másodlagosan pedig az ítélet az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt felülbírálatra alkalmatlan. Nem kétséget kizáróan bizonyított az sem, hogy a terhelt által használt nyílvevő okozta az állat pusztulását, a nem bizonyított tényekből levont következtetések pedig megalapozatlanok a terhelttel szemben.
- [13] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (2) bekezdése alapján nyilvános ülésen bírálta el.
- [14] A nyilvános ülésen a terhelt védője a felülvizsgálati indítványában foglaltakat változatlan tartalommal tartotta fenn. Hangsúlyozta, hogy indítványa nem a jogerős ítéletben megállapított tényállást támadja, hanem a végszükség tekintetében az indokolási kötelezettség megsértését sérelmezi. A terhelt a cselekmény elkövetésekor munkaidejét töltötte, és a kutya által megtámadott asszonyok a terheltet, mint a munkáltatói jogkör gyakorlóját hívták fel. A terhelt pedig a végszükségi helyzetben a lehető leggyorsabb döntést hozta meg annak érdekében, hogy a nők testi épsége és egészsége ne sérüljön.
- [15] A védő álláspontja szerint az indokolási kötelezettség megsértése abban is testet ölt, hogy a bíróságok nem vették figyelembe az arra vonatkozó bizonyítékokat, miszerint a terhelt cselekménye nem az állat életének kioltására, hanem az ember testi épségének, egészségének megóvására irányult.

- [16] A Legfőbb Ügyészség képviselője ugyancsak fenntartotta az átiratukban foglaltakat. Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítvány és a védő felszólalása is túlnyomórészt a megállapított tényállást vitatja, más tényállást lát megállapíthatónak, mint ami a jogerős ítéleti tényállásban le van írva, és ehhez a más tényálláshoz képest látja megállapíthatónak a végszükséget. Jelen esetben az irányadó tényállás egyértelműen tartalmazza, hogy a kis testű kutya nem akarta megtámadni a feléje közeledőket, csupán morgással jelezte azt, hogy a szűk helyről menekülni próbált. Az a támadás, az a veszélyhelyzet, amelyet a felülvizsgálati indítvány alapul vesz, mely szerint a kutya fenyegette az embereket, és megtámadta őket, ellentétes a tényállásban leírtakkal.
- [17] Ezért – az ügyészi álláspont szerint – a felülvizsgálati indítvány nagyobb részében kizárt, hiszen a tényállást támadja. Ugyanerre irányul az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó része is, hiszen az valójában egy más tényállás megállapítását célozza, és azért állítja az indokolási kötelezettség megsértését, mert a bíróság nem az általuk kívánt tényállást állapította meg. A jogerős ítéleti tényállást alapul véve azonban a bűnösség megállapítása, illetőleg a cselekmény minősítése is törvényes.
- [18] A védő viszontválaszában megerősítette, hogy semmilyen vonatkozásban nem a tényállás megállapítását támadta, hanem elsődlegesen a végszükség meg nem állapítását, másodlagosan – a rendelkezésre álló bizonyítékok tükrében – a bűnösség megállapítását sérelmezi.
- [19] A terhelt felszólalásában az eljárás során elsőként kirendelt szakértő személyét, és szakvéleményének tartalmát kifogásolta, és vitatta, hogy az állat az általa kilőtt nyíl következtében pusztult volna el.
- [20] A felülvizsgálati indítvány a következők szerint alapos.
- [21] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely jogerős ítélettel szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja. E jogorvoslat kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés a)-g) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [22] A védő az indítvány törvényes okaként elsődlegesen a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontját, másodlagosan e törvényhely c) pontját jelölte meg.
- [23] A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bíróság jogerős ítéletében a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabott ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmazott, illetve a büntetés végrehajtását a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok

ellenére függesztette fel, célja pedig a minősítés helyesbítése, avagy a törvénysértés kiküszöbölése mellett a törvénynek megfelelő nemű és mértékű joghátrány alkalmazása.

- [24] A fentieknek megfelelő hivatkozást azonban az indítvány nem tartalmaz, és nem is célozza pusztán a jogerős ítéletben alkalmazott joghátrány megváltoztatását. Ekként az nem tekinthető a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján benyújtottnak.
- [25] A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján valóban felülvizsgálati ok, ha – egyebek mellett – a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására a büntető anyagi jog megsértése miatt került sor. Ugyanakkor a felülvizsgálati indítvány elbírálása során a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható [Be. 423. § (1) bek.]; a felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 388. § (2) bek., Be. 419. § (1) bek.].
- [26] Jelen esetben kétségtelen, hogy az indítvány több vonatkozásban is a bíróság által megállapított tényállást vitatta. Ide tartozik a tényállás bizonyíthatlanságára vonatkozó védői érvelés egésze. A bíróság jogerős ítéletében tényként rögzítette, hogy a terhelt által meglőtt, és az utóbb elpusztult kutya azonos, és ugyanaz a terhelt által kilőtt, illetve az állatban megtalált nyílvevessző. Ugyancsak rögzítette azt is, hogy a terhelt által kilőtt, és az állat testébe fűrődő nyílvevessző alkalmas volt a kutya maradandó egészségkárosodásának vagy pusztulásának előidézésére. E tények a felülvizsgálati eljárásban vitássá nem tehetők, megalapozottságuk vizsgálata a felülvizsgálat tárgya nem lehet; éppen ezt zárja ki a Be. 423. § (1) bekezdésében írt törvényi rendelkezés.
- [27] Ugyanakkor az indítványban feltett jogkérdések – a terhelt büntetőjogi felelősségének büntethetőséget kizáró ok ellenében való megállapítása, illetve a cselekmény tényállásszerűsége – a jogerős ítéletben megállapított tények alapján elbírálhatók, mert megfelelnek a felülvizsgálat Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételeinek.
- [28] Erre tekintettel a Kúria előrebocsátja, hogy következetes gyakorlata szerint az irányadó tényálláshoz tartozik az ítéletszerkesztésből adódóan az indokolás más részében lévő ténymegállapítás is (BH 2006.392.). Az elsőfokú bíróság ítéletében idézte T. F.-né tanúvallomását, miszerint a kutyát a terhelt és a tanú megpróbálta elzavarni, azonban a kutya vicsorgott, és habzott a szája, nem szaladt el. Ezzel kapcsolatban – tartalmi korlátozás nélkül – rögzítette azt is, hogy a bíróság a tanú vallomását elfogadta; az a kitétel, miszerint a tanú szubjektív riadalma nem adott alapot a terhelt vádban írt módon való közbeavatkozásra, már a jogi értékelés része, és ekként a felülvizsgálat tárgya lehet. A bíróság által elfogadott tanúvallomásban szereplő, fent idézett tények viszont bírói ténymegállapítások, a tényállás

részei, melyek a felülvizsgálat alapját képezik. Ezért azokat a Kúria is ennek megfelelően tüntette fel az irányadó tényállás leírásában, és a jogi értékelés során is alapul vette.

- [29] A végszükség a Btk. 15. § f) pontja szerinti büntethetőséget kizáró vagy korlátozó ok. A Btk. 23. § (1) bekezdése szerint nem büntetendő annak a cselekménye, aki saját, illetve más személyét vagy javait közvetlen és másként el nem hárítható veszélyből menti, vagy a közérdek védelme érdekében így jár el, feltéve, hogy a cselekmény nem okoz nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett.
- [30] Jelen ügyben tévedett az első- és a másodfokú ítéletet hozó bíróság, amikor a terhelt javára a végszükséget – mint büntethetőséget kizáró okot – nem állapította meg, noha ennek ténybeli alapjai a jogerős ítéletben megállapított tényállásból kitűnnek. Ellenben nincs ténybeli alapja annak rögzítésének, miszerint az állatnak nem volt támadó szándéka. A jogerős ítéletben megállapított tények – a morgás, a vicsorgás, a habzó száj – ennek az ellenkezőjére adnak következtetési alapot. A végszükség pedig alapvetően a két megtámadott nő oldaláról vizsgálendő, akik bezárkóztak és segítséget hívtak; ekként a részükről fennálló félelemre – a kutya szándékára vont következtetéssel szemben – van ténybeli következtetési alap. Ehhez képest pedig a végszükség fennállt, a terhelt – a veszélyben lévők testi épségének megóvása végett – ennek elhárítására törekedett.
- [31] A bíróság jogerős ítéletében a „kutya tudattartalmából” indult ki, noha ilyen következtetés csak az ember tekintetében lehetséges. Élőlény ártó szándékú közeledése ellen a védekezés szabad; a támadás élőlény aktív cselekvősége, más ellen irányuló ártó vagy veszélyeztető erő kifejtés. A támadás elleni védekezésnek nem feltétele a támadó bűnössége sem; így állat ellen is helye van védekezésnek, a védekezés lehetősége pedig nem lehet szűkebb, mint az emberrel szemben. A terhelti fellépés tehát a két nő segélykérésére megfelel a végszükség törvényi feltételeinek; e tanúk valóban közvetlen veszélyben voltak, e veszély a testi épségüket, egészségüket fenyegette, és nem hárult el, hiszen a kutya még akkor is a helyszínen volt, és támadólag lépett fel, amikor a terhelt a veszélyben lévők hívására oda megérkezett.
- [32] A kutya elzavarása sem járt eredménnyel, ezért a kutya olyan módon való elijesztése – és ezzel a veszélyhelyzet megszüntetése – ami alkalmas volt arra, hogy az állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását eredményezze, nem tekinthető nagyobb sérelemnek, mint amivel a kutya támadása fenyegetett. A végszükségnek mint büntethetőséget kizáró oknak a Btk. 23. § (1) bekezdésében meghatározott feltételei ezért jelen esetben maradéktalanul megvalósultak.

- [33] A kifejtettekből az is következik, hogy az ügyben nem valósult meg olyan feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ami egyúttal a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján felülvizsgálati ok; így az indokolási kötelezettség felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező megsértése [Be. 373. § (1) bek. III. pont a) alpont] sem. A hivatkozott eljárási szabálysértés – és egyúttal felülvizsgálati ok – csak akkor valósul meg, ha a támadott határozat indokolása tény- vagy jogkérdés kapcsán olyan mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, mire alapozta a bíróság a döntését (BH 2010.117.).
- [34] A védő indítványában maga is utalt rá, hogy az eljárt bíróság – ugyan röviden, de – foglalkozott a végszükség kérdésével, az e körben elfoglalt álláspontja az ítéletből egyértelműen kitűnt. Az indokolási köteleesség felülvizsgálati eljárásra okot adó megsértése nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozatokból kitűnik az eljárt bíróságoknak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját – a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel és/vagy intézkedéssel kapcsolatban – mire alapozta. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának a felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása (BH 2013.10.).
- [35] Jelen esetben az indítvány e címen (is) a bíróságnak a bűnösség (a végszükség hiánya) kapcsán elfoglalt álláspontját támadta, a bíróság azonban indokolási kötelezettségének annak kapcsán is eleget tett; éppen ezért tudott dönteni a Kúria érdemben az indítványban felvetett jogkérdésben, és nem volt szükség a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére.
- [36] Ekként a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja alapján megváltoztatta, s a terheltet az ellene állatkínzás büntette [Btk. 244. § (1) bek., és (2) bek. a) pont] miatt emelt vád alól, a Be. 6. § (3) bekezdés c) pont első fordulata alapján – a Btk. 15. § f) pontjában írt büntethetőséget kizáró okból –, a Be. 331. § (1) bekezdése szerint felmentette.
- [37] A felmentésre tekintettel úgy rendelkezett, hogy az eljárás során felmerült bűnügyi költséget a Be. 339. § (1) bekezdése alapján az állam viseli, és a Be. 585. § (1) és (3) bekezdése szerint elrendelte a terhelt által eddig megfizetett bűnügyi költség törvényes kamatokkal emelt mértékű visszatérítését.

(Kúria Bfv. III. 1.745/2017.)